

115. ETHIOPIË: DE OPKOMENDE REGIONALE MACHT DIE EUROPA NIET MAG NEGEREN

AI Samenvatting Podcast | In deze aflevering van GeopolitiekNu bespreken Michel Michaloliakos en Rajeew Lachmipersad de geopolitieke, demografische en economische betekenis van Ethiopië, en waarom de strijd om centralisatie, etnische verdeeldheid en toegang tot de Rode Zee bepalend kan worden voor de toekomst van de Hoorn van Afrika.

Ethiopië: demografie, etniciteit en geopolitieke macht

Centrale vraag: Kan Ethiopië uitgroeien tot een stabiele regionale grootmacht, of zorgen etnische spanningen, buitenlandse inmenging en de strijd om centralisatie juist voor langdurige instabiliteit in de Hoorn van Afrika?

1. Ethiopië als opkomende Afrikaanse grootmacht

- Ethiopië is:
 - het op één na grootste land van Afrika qua bevolking,
 - één van de snelst groeiende economieën van het continent,
 - en een cruciale speler rond de Rode Zee en de Nijl.
- Het land staat nog maar aan het begin van een verdere demografische explosie.
- Volgens Michel en Rajeew maakt juist die combinatie van:
 - bevolkingsomvang,
 - economische groei,
 - en geostrategische ligging
 - Ethiopië geopolitiek enorm relevant.

2. Economische groei vereist centralisatie

- Premier Abiy Ahmed ziet economische ontwikkeling als instrument om Ethiopië bijeen te houden.
- Voor industrialisering zijn volgens de podcast nodig:
 - een sterke centrale staat,
 - infrastructuurprojecten,
 - bureaucratische hervormingen,
 - en gecentraliseerd bestuur.
- Maar daar ontstaat direct een spanningsveld:
 - Ethiopië is historisch juist opgebouwd als sterk gedecentraliseerde staat.

3. Ethiopië: eeuwenoude beschaving, geen koloniale constructie

- Anders dan veel Afrikaanse staten is Ethiopië:
 - nooit structureel gekoloniseerd geweest,
 - en kent het een staatsgeschiedenis van meer dan 2000 jaar.
- Het land:
 - versloeg Italië militair,
 - ontwikkelde een eigen staatsstructuur,
 - en herbergt één van de oudste christelijke tradities ter wereld.
- Keizer Haile Selassie groeide uit tot internationaal symbool:
 - zowel politiek,
 - als religieus binnen de Rastafari-beweging.

4. Etniciteit als fundament van de Ethiopische politiek

Belangrijkste bevolkingsgroepen:

- Oromo (~35%)
- Amhara (~28%)
- Tigray (~6,5%)
- Somaliërs (~6,5%)

De Amhara

- Zien zichzelf als historische kern van de Ethiopische staat.
- Het keizerlijke verleden van Ethiopië is sterk verbonden met de Amhara-identiteit.

De Tigray

- Kleine bevolkingsgroep met disproportioneel grote politieke invloed.
- Regeerden Ethiopië grotendeels tussen 1994 en 2015.

Oromo

- Grootste etnische groep.
- Premier Abiy Ahmed heeft deels Oromo-afkomst.

5. Confederatie in plaats van klassieke federatie

- De Ethiopische grondwet van na 1994 creëerde een sterk etnisch-gebaseerd systeem.
- Deelstaten:
 - hebben grote autonomie,
 - beschikken over eigen veiligheidstroepen,
 - en hebben theoretisch zelfs recht op afscheiding.
- Volgens Rajeev toont het feit dat regio's ondanks oorlogen niet afscheiden aan dat er wel degelijk een Ethiopische nationale identiteit bestaat.

6. Abiy Ahmed: symbool van een verenigd Ethiopië

- Abiy Ahmed werd gezien als hervormer:
 - Oromo én Amhara-achtergrond,
 - christelijke én islamitische familiebanden,
 - belichaming van Ethiopische diversiteit.
- Zijn ambitie:
 - Ethiopië moderniseren,
 - industrialiseren,
 - en sterker centraliseren.
- Maar juist die centralisatie botste met de confederale structuur van het land.

7. De oorlogen: Tigray, Amhara en fragmentatie

Tigray-conflict

- Spanningen escaleerden rond 2020 tot burgeroorlog.
- Tigray-troepen kwamen dicht bij Addis Abeba.
- Abiy Ahmed riep daarop steun in van regionale Amhara-troepen.

Nieuwe spanningen met Amhara

- Na de nederlaag van Tigray ontstond conflict tussen:
 - de centrale overheid,
 - en delen van de Amhara-beweging.
- Ethiopië belandt daardoor in een voortdurende cyclus van:
 - centralisatie,
 - regionale bewapening,
 - en etnisch wantrouwen.

8. Buitenlandse inmenging en regionale rivaliteit

Egypte

- Wantrouwt Ethiopië vanwege de Renaissance Dam en controle over de Nijl.

Eritrea

- Vreest een sterk Ethiopië dat opnieuw toegang tot de Rode Zee wil afdwingen.
- Heeft er daarom belang bij dat Ethiopië intern verdeeld blijft.

9. De Rode Zee: Ethiopië's geopolitieke obsessie

- Ethiopië heeft geen directe toegang meer tot zee sinds Eritrese onafhankelijkheid.
- Toegang via Djibouti is:
 - duur,
 - strategisch kwetsbaar,
 - en afhankelijk van buitenlandse machten.
- Vanuit Ethiopisch perspectief bestaat historisch recht op toegang via Eritrea.
- Controle over handelsroutes is essentieel voor:
 - industrialisering,
 - export,
 - en geopolitieke zelfstandigheid.

10. Europa, China, India en BRICS

Europa

De EU is:

- één van Ethiopië's belangrijkste handelspartners,
- belangrijke investeerder,
- en bron van technologie en opleiding.

Volgens Rajeev moet Europa:

- instituties versterken,
- investeren in stabiele regio's,
- en Ethiopië behandelen als strategische partner.

China

- Cruciale economische partner.
- Belangrijke infrastructuurinvesteerder.
- Speelde volgens Michel waarschijnlijk grote rol bij Ethiopische BRICS-toetreding.

India

- Ethiopië ziet India als model voor:
 - digitalisering,
 - gezondheidszorg,
 - en ontwikkeling van een moderne staat.
- Modi werd opvallend warm ontvangen tijdens staatsbezoek.

11. Democratie versus ontwikkeling

- Volgens Michel gaat snelle industrialisering vaak gepaard met:
 - centralisatie van macht,
 - en tijdelijke afname van democratische kwaliteit.
- Rajeev nuanceert dit:
 - centralisatie hoeft niet automatisch anti-democratisch te zijn.
- Ethiopië bevindt zich volgens hen midden in die historische overgangsfase.

Conclusie: Ethiopië als geopolitieke sleutelstaat

Deze aflevering laat zien dat Ethiopië veel meer is dan een regionale crisisstaat:

- Het is een demografische reus,
- een potentiële economische grootmacht,
- én een geopolitieke spil tussen Afrika, de Rode Zee en het Midden-Oosten.

Maar:

- etnische verdeeldheid,
- zwakke instituties,
- buitenlandse inmenging,
- en de strijd om centralisatie
- maken de toekomst uiterst onzeker.

De centrale boodschap:

Wie de toekomst van de Hoorn van Afrika wil begrijpen, moet Ethiopië begrijpen — want daar komen demografie, staatsvorming, water, handel en geopolitiek samen.